

Силабус освітнього компонента

Теорія і практика сучасного мистецтва та дизайну: компаративні аспекти

Освітня програма	ОПП «Дизайн» Другого рівня вищої освіти за спеціальністю В2 Дизайн, спеціалізація В2.01 Графічний дизайн, галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Курс	1 курс
Семестр	Очна форма здобуття освіти - 1 семестр
Обсяг дисципліни та розподіл годин	4 кредити ЄКТС (120 годин) Очна форма здобуття освіти Аудиторні: лекції: - 18 годин, практичні заняття - 14 годин Самостійна робота - 88 годин.
Форма контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Орієнтована на спеціальності	Для спеціальності В2 Дизайн
Кафедра, що забезпечує	Кафедра архітектури та дизайну Пономаревська Олена Іванівна e-mail: ponomarevska@stu.cn.ua
Тематика дисципліни	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та компаративні підходи в графічному дизайні 1. Вступ. Компаративні дослідження у графічному дизайні 2. Графічний дизайн і сучасне мистецтво: точки перетину 3. Модернізм, постмодернізм, метамодернізм у графічному дизайні 4. Медіа-арт і digital-графіка (motion, AR, VR) Змістовий модуль 2. Практичні стратегії, візуальні коди та тенденції розвитку графічного дизайну 5. Соціально-орієнтований графічний дизайн 6. Глобальні та локальні стилі в графічному дизайні 7. Візуальна метафора, символ і наратив 8. Проектування айдентики та візуальних комунікацій 9. Тенденції розвитку графічного дизайну: перспективи та виклики
Цілі дисципліни	<i>Мета: сформувати у здобувачів здатність до критичного аналізу сучасних мистецьких і дизайнерських явищ, застосування порівняльного підходу у професійній діяльності графічного дизайнера та розробки власних творчих проєктів з урахуванням глобальних і локальних контекстів.</i> <i>Цілі курсу:</i> – сформувати розуміння компаративних методів у мистецтві та дизайні; – навчити аналізувати й інтерпретувати візуальні тенденції; – розвинути здатність до створення соціально значущих та концептуальних дизайн-рішень; – поглибити знання з історії та теорії сучасного мистецтва і дизайну; – стимулювати міждисциплінарний підхід до проектування.

Компетентності	Освітній компонент формує наступні загальні та спеціальні компетентності: ЗК 1 Здатність генерувати нові ідеї (креативність). СК 2 Здатність проведення проєктного аналізу усіх впливових чинників і складових проєктування та формування авторської концепції проєкту. СК 3 Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.
Результати навчання	Засвоєння змісту навчальної дисципліни забезпечує формування таких програмних результатів: РН 1 Генерувати ідеї для вироблення креативних дизайн-пропозицій, вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, застосовувати основні концепції візуальної комунікації у мистецькій та культурній сферах. РН 7 Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі дизайну. РН 10 Критично опрацьовувати художньо-проєктний доробок українських і зарубіжних фахівців, застосовувати сучасні методики та технології наукового аналізу для формування авторської концепції, пошуку українського національного стилю. РН 11 Визначати естетичні проблеми дизайнерських шкіл та напрямків з урахуванням генезису сучасного художнього процесу в дизайні; мати синтетичне уявлення щодо історії формування сучасної візуальної культури.
Інформаційне забезпечення	https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8723

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут інженерії,
виробництва та будівництва
Кафедра архітектури та дизайну

РОБОЧА ПРОГРАМА
Теорія і практика сучасного мистецтва та дизайну:
компаративні аспекти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д.т.н. О.В.Савченко

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 01 » 09 2025р.

Розробник (-и): Пономаревська О.І., доц. каф. АД, канд. мист.-ва
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри архітектури та дизайну
(назва кафедри)

Протокол від «01»09 2025р. № 12

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Пономаревська О.І.

(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	1 рік, 1 семестр
Викладач (-і)	Пономаревська О.І., доцент, кандидат мист.-ва
Профайл викладача (-ів)	https://kpcb.stu.cn.ua/sost-kaf/ponomarevska-olena-ivanivna/
Контакти викладача	ponomarevska@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Дисципліна присвячена аналізу сучасних мистецьких і дизайнерських практик крізь призму компаративістики. Особливу увагу приділено ролі графічного дизайну в сучасних культурних процесах, взаємовпливу мистецтва і дизайну, дослідженню глобальних і локальних візуальних тенденцій. Курс має практичну спрямованість і передбачає виконання порівняльних досліджень, створення власних дизайн-концепцій та аналіз кейсів.

3. Мета та цілі курсу.

Мета: сформувати у здобувачів здатність до критичного аналізу сучасних мистецьких і дизайнерських явищ, застосування порівняльного підходу у професійній діяльності графічного дизайнера та розробки власних творчих проєктів з урахуванням глобальних і локальних контекстів.

Цілі курсу:

- сформувати розуміння компаративних методів у мистецтві та дизайні;
- навчити аналізувати й інтерпретувати візуальні тенденції;
- розвинути здатність до створення соціально значущих та концептуальних дизайн-рішень;
- поглибити знання з історії та теорії сучасного мистецтва і дизайну;
- стимулювати міждисциплінарний підхід до проєктування.

Загальні та спеціальні компетентності, які формує освітній компонент:

ЗК 1 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 2 Здатність проведення проєктного аналізу усіх впливових чинників і складових проєктування та формування авторської концепції проєкту.

СК 3 Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.

4. Результати навчання. Засвоєння змісту навчальної дисципліни забезпечує формування таких програмних результатів:

РН 1 Генерувати ідеї для вироблення креативних дизайн-пропозицій, вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, застосовувати основні концепції візуальної комунікації у мистецькій та культурній сферах.

РН 7 Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі дизайну.

РН 10 Критично опрацьовувати художньо-проєктний доробок українських і зарубіжних фахівців, застосовувати сучасні методики та технології наукового аналізу для формування авторської концепції, пошуку українського національного стилю.

РН 11 Визначати естетичні проблеми дизайнерських шкіл та напрямків з урахуванням генезису сучасного художнього процесу в дизайні; мати синтетичне уявлення щодо історії формування сучасної візуальної культури

Після вивчення курсу здобувач повинен:

- пояснювати ключові поняття теорії сучасного мистецтва та дизайну;
- здійснювати порівняльний аналіз арт- і дизайн-об'єктів;
- розпізнавати основні стилі і напрями у графічному дизайні;
- формулювати кураторські концепції та дизайн-стратегії;
- створювати власні креативні візуальні продукти з використанням сучасних технологій;
- аргументовано презентувати результати досліджень та проєктів.

5. Пререквізити: базові знання з Художньої культури, Всесвітньої історії, історії України.

6. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні заняття	14
Самостійна робота	88
Індивідуальне завдання –графічна робота	1
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	4 ЄКТС

У процесі навчання студенти опановують необхідні знання під час аудиторних занять — лекцій та практичних занять. Найскладніші питання виносяться на обговорення під час практичних занять, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку аналітичного мислення. Лекції, плани практичних занять, рекомендовані підручники до курсу знаходяться у системі дистанційного навчання Moodle за посиланням <https://eln.stu.cn.ua/course/index.php?categoryid=297>. Важливу роль у засвоєнні й закріпленні знань відіграє самостійна робота студентів, яка охоплює підготовку до занять, виконання тестових і творчих завдань, а також участь у наукових конференціях

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та компаративні підходи в графічному дизайні

1. Вступ. Компаративні дослідження у графічному дизайні

Поняття компаративістики: історія, принципи, методи. Порівняння як аналітичний і творчий інструмент у дизайні. Предмет компаративного аналізу в графічному дизайні: стиль, функція, контекст. Міждисциплінарність у дослідженні візуальної комунікації: культурологічний, соціологічний, семіотичний підходи. Значення порівняльного аналізу для розвитку критичного мислення дизайнера.

2. Графічний дизайн і сучасне мистецтво: точки перетину

Межа між мистецтвом і дизайном: функція, естетика, авторство.

Взаємовплив художніх і дизайнерських практик у XX–XXI ст.

Концептуальне мистецтво та дизайн: редизайн як форма висловлювання.

3. Модернізм, постмодернізм, метамодернізм у графічному дизайні

Витоки модерністської естетики: функціоналізм, раціональність, універсальна мова дизайну. Постмодерністський переворот: гра, цитата, іронія, змішування стилів. Метамодернізм: нова щирість, коливання між раціональністю та емоційністю.

4. Медіа-арт і digital-графіка (motion, AR, AI)

Трансформація графічного дизайну у цифрову добу. Motion design як нова форма візуального сторітелінгу. AR- і VR-проекти: інтерактивність, користувацький досвід, кросмедійність. Генеративна графіка та штучний інтелект: нові підходи до композиції та авторства.

Змістовий модуль 2. Практичні стратегії, візуальні коди та тенденції розвитку графічного дизайну

5. Соціально-орієнтований графічний дизайн. Дизайн як засіб соціальної комунікації та відповідальності. Ідея «Design for Change» та «Design for Good». Елементи соціального плакату: меседж, контраст, метафора, колірна етика. Компаративний аналіз стратегій візуального впливу: пряме звернення - емоційна метафора.

6. Глобальні та локальні стилі в графічному дизайні. Поняття візуальної ідентичності

в умовах глобалізації. Формування локальних дизайн-шкіл: швейцарська, скандинавська, японська, українська. Глобальні тренди — мінімалізм, flat design, human-centered design. Локальні адаптації — культурні символи, етнічні мотиви, регіональні колористики. Як компаративний аналіз допомагає створювати конкурентоспроможний локальний стиль.

7. Візуальна метафора, символ і наратив. Метафора як інструмент мислення та комунікації. Типи візуальних метафор: аналогія, контраст, трансформація, синтез. Символічна мова графічного дизайну: архетипи, культурні коди, універсальні образи. Конструювання візуального наративу: послідовність, ритм, емоційна динаміка. Практичний аспект: створення метафори як дизайн-рішення.

8. Проєктування айдентики та візуальних комунікацій. Основні принципи побудови айдентики: знак, шрифт, колір, композиція. Брендинг як система: візуальна консистентність і гнучкість. Порівняння корпоративних і культурних айдентик: бізнес, музеї, міста, фестивалі. Роль дизайнерського дослідження у формуванні візуальної стратегії.

9. Тенденції розвитку графічного дизайну: перспективи та виклики. Цифровізація, автоматизація, гібридність професій. Нові формати: екологічний дизайн, дизайн-активізм, спекулятивний дизайн. Вплив соціальних мереж і швидкого контенту на графічну культуру. Візуальна мова покоління XXI ст.: естетика мемів, глітч, краудсорсинг. Майбутнє професії: дизайнер як дослідник, аналітик, культурний медіатор.

Тематика графічних завдань

- Порівняльний плакат. Створити постер, що візуально порівнює дві культурні або художні традиції (наприклад, Україна – Японія).
- Метафоричний меседж. Розробити графічний постер із використанням візуальної метафори на соціальну тему.
- Реконструкція стилю. Виконати редизайн сучасного бренду у стилі Баухауз або постмодерну.
- Глобальне та локальне. Створити айдентичку для локального продукту з елементами національної ідентичності.
- Соціальний експеримент. Розробити серію ілюстрацій чи постерів для кампанії соціальної відповідальності (Design for Change).
- Digital-композиція. Створити motion design або коротку анімацію, що інтерпретує сучасну тему (від 10 секунд).
- AI-дизайн. Використати штучний інтелект (Midjourney, DALL·E, Adobe Firefly) для створення серії постерів та провести їх компаративний аналіз із ручною графікою.
- Міська айдентика. Розробити логотип і систему візуальної комунікації для міста (туристичний чи культурний бренд).
- Типографічна інтерпретація. Створити шрифтову композицію, що відображає національний або культурний характер.
- Плакат-рефлексія. Створити авторський плакат, який візуально відображає подію, явище чи культурний процес сучасності (війна, екологія, цифрова культура тощо).

Питання до екзамену

- Сутність і значення компаративних досліджень у графічному дизайні.
- Основні етапи розвитку графічного дизайну як мистецької практики XX–XXI ст.
- Відмінності між мистецтвом і дизайном: функціональний, естетичний і соціальний аспекти.
- Міждисциплінарні підходи до аналізу візуальної комунікації (культурологічний, семіотичний, соціологічний).

- Порівняльний аналіз українського та польського плакату: стилістичні та змістові особливості.
- Вплив модернізму на становлення принципів графічного дизайну (Баухауз, швейцарська школа).
- Особливості постмодерністського мислення в графічному дизайні: іронія, цитата, деконструкція.
- Метамодернізм у дизайні: нова щирість, синтез емоційного й раціонального.
- Взаємовплив сучасного мистецтва і графічного дизайну: приклади гібридних форм.
- Роль компаративного аналізу у формуванні професійного мислення дизайнера.
- Медіа-арт і графічний дизайн: межі, перетини, спільні візуальні принципи.
- Motion design як форма візуального сторітелінгу: приклади й тенденції.
- Використання AR, VR і AI у сучасному графічному дизайні.
- Соціально орієнтований дизайн: функції, етика, вплив на свідомість.
- Візуальні стратегії соціальної реклами: метафора, контраст, емоційна достовірність.
- Глобалізація та локальні школи дизайну: компаративний підхід.
- Особливості українського графічного дизайну в контексті світових тенденцій.
- Візуальна метафора: види, функції, механізми сприйняття.
- Символ і архетип у графічній комунікації: від міфу до бренду.
- Принципи побудови візуального нарративу у графічному дизайні.
- Основи проєктування айдентики: структура, шрифтові та колірні рішення.
- Компаративний аналіз бренд-айдентик: глобальні vs локальні практики.
- Тенденції розвитку графічного дизайну у добу цифровізації.
- Вплив соціальних мереж і мем-культури на сучасну візуальну мову дизайну.
- Роль дизайнера як культурного медіатора: міждисциплінарність і соціальна відповідальність.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною системою. 60 балів поточного контролю та 40 балів екзамену
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	Графічна робота виконується з вибором студента.
Практичні заняття	При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних завдань у формі вирішення здобувачами ситуативних завдань (кейсів) і тестів, усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій
Умови допуску до підсумкового контролю	Умова допуску до складання екзамену – виконання всіх передбачених програмою завдань. Мінімальний прохідний бал для допуску до складання екзамену – 30 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та компаративні підходи в графічному дизайні		
1	Вступ. Компаративні дослідження у графічному дизайні	7
2	Графічний дизайн і сучасне мистецтво: точки перетину	7

3	Модернізм, постмодернізм, метамодернізм у графічному дизайні	7
4	Медіа-арт і digital-графіка (motion, AR, VR)	7
Змістовий модуль 2. Практичні стратегії, візуальні коди та тенденції розвитку графічного дизайну		
5	Соціально-орієнтований графічний дизайн	7
6	Глобальні та локальні стилі в графічному дизайні	7
7	Візуальна метафора, символ і наратив	7
8	Проектування айдентики та візуальних комунікацій	7
9	Тенденції розвитку графічного дизайну: перспективи та виклики	7
Усього поточний і проміжний модульний контроль		60
Семестровий контроль (Екзамен/диференційований залік/залік)		40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

Рівень (ECTS)

Бал

Характеристика результатів навчання

A (відмінно)	90–100	Повністю сформовані всі результати навчання. Здобувач демонструє глибоке розуміння теорії та практики графічного дизайну; вільно оперує компаративними підходами; здатний генерувати оригінальні ідеї та візуальні рішення; проєкт має високий рівень композиційної культури, технічної точності, креативності та концептуальної цілісності; аргументація логічна, професійна, самостійна.
B (дуже добре)	82–89	Сформовані всі основні результати навчання. Є повне розуміння теоретичного матеріалу, вміння порівнювати та аналізувати кейси; графічні завдання виконані якісно, але можуть містити незначні недоліки у деталізації або аргументації; проєкт творчий і професійний, із помірними стилістичними похибками.
C (добре)	75–81	Здобувач орієнтується в основних поняттях і теоріях, виконує завдання відповідно до вимог, але виявляє недостатню глибину компаративного чи теоретичного аналізу; проєкти логічні, проте частково вторинні або технічно спрощені. Аргументація переважно правильна, але поверхова.

Рівень (ECTS)	Бал	Характеристика результатів навчання
D (задовільно)	66–74	Здобувач має загальні уявлення про матеріал, але демонструє несистемність знань; аналіз обмежений прикладами без глибоких висновків; практичні завдання виконані частково, містять композиційні або технічні помилки; творчий рівень — базовий.
E (достатньо)	60–65	Мінімальний рівень сформованості результатів навчання. Є фрагментарні знання, недостатня аргументація, низький рівень аналітичності; практичні роботи виконані формально без концептуального підходу; потребує суттєвої допомоги викладача.
FX (незадовільно)	0–59	Результати навчання не сформовані. Відсутнє розуміння базових понять, теорій і методів; роботи не виконані або не відповідають вимогам; відсутня самостійність і аргументація; креативний підхід не проявлений.

9. Обладнання та програмне забезпечення (за необхідності).

Проектор Optoma X342c (2020). Екран проєкційний WALFIX SNM-9. Ноутбук DEL VOSTRO 3510/Core i3-1115G4/8GB/250GB SSD/ 15.6” FHD/ Intel UHD/Cam & Mic/WLAN+BT/BacklitKb/3 CeII/W11Pro (2023), вільний доступ до Wi-Fi, інтеграція Moodle з безтерміновою ліцензією для закладів BO Microsoft 365, Microsoft Teams: Word, PowerPoint, Sway, Visio, Stream, Microsoft create.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (30), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді тестування та графічних завдань.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), питання здобувачів ВО для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони можуть використовуватися в аудиторіях під час занять тільки для навчальних потреб.

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження курсу, зокрема

при виконанні контрольних та графічних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

1. Борисова С. В. Тенденції у підготовці графічних дизайнерів: професійна сфера, фахові компетентності, об'єкти дизайну, цифрові технології : монографія [Електронний ресурс]. – Старобільськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2020. – 254 с. – Режим доступу: https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10963/8_Borysova_monograph_design.pdf.
2. Гула Є. П. Сучасний графічний дизайн: специфіка інтегральної природи творчості // *Art and Design*. – Київ : КНУТД, 2020. – № 3. – С. 25–33. – Режим доступу: <https://artdesign.knutd.edu.ua/wp-content/uploads/sites/33/2020/11/25-33-Гула-АртДизайн-3-2020.pdf>.
3. Коновалова О. Мотиви української народної орнаментики як складова знакової системи національного графічного дизайну // *Київський університет імені Бориса Грінченка. Інститут мистецтв*. – Київ : КУБГ, 2018. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/884/1/O_Konovalova_KKUIBG_IM.pdf.
4. Графічний дизайн в інформаційному та комунікаційному просторі : монографія [Електронний ресурс]. – Київ : КНУТД, 2022. – 192 с. – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19916/1/GDIVP_mono_2022.pdf.
5. Тенденції сучасного графічного дизайну / уклад. І. Бурлака, О. Ткаченко // *Вісник дизайну і мистецтва*. – Одеса : ОДАБА, 2023. – № 5. – С. 11–19. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/385847680_TENDENCII_SUCASNOGO_GRAFCNOGO_DIZAJNU.
6. Н. ЛОПУХОВА Розвиток сучасних тенденцій графічного дизайну // *Актуальні питання гуманітарних наук*. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2021. – Вип. 44, ч. 2. – С. 123–132. – Режим доступу: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/44_2021/part_2/2.pdf.
7. Колесник Н. Є., Ковальчук М. О. Графічний дизайн та комп'ютерна графіка : навч. посіб. [Електронний ресурс]. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – Режим доступу: <https://eprints.zu.edu.ua/33285/>.
8. Meggs P. B., Purvis A. W. *Meggs' History of Graphic Design*. – 6th ed. – Hoboken : Wiley, 2020. – 880 p. – ISBN 978-1118772058. – Режим доступу: <https://www.amazon.com/Meggs-History-Graphic-Design-Philip/dp/1118772059>.
9. Müller J., Wiedemann J. *The History of Graphic Design. Vol. 1: 1890–1959*. – Cologne : TASCHEN, 2017. – 480 p. – ISBN 978-3836563079. – Режим доступу: <https://www.taschen.com/en/books/graphic-design/04678/>.
10. Müller J., Wiedemann J. *The History of Graphic Design. Vol. 2: 1960–Today*. – Cologne : TASCHEN, 2019. – 480 p. – ISBN 978-3836570374. – Режим доступу: <https://www.taschen.com/en/books/graphic-design/04679/>.
11. McAlhone B., Stuart D. *A Smile in the Mind: Witty Thinking in Graphic Design*. – London : Phaidon Press, 2016. – 320 p. – ISBN 978-0714869355. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/A_Smile_in_the_Mind.
12. Poynor R. *No More Rules: Graphic Design and Postmodernism*. – London : Laurence

King, 2019. – 192 p. – ISBN 978-1856692298. – Режим доступа:
<https://www.laurenceking.com/products/no-more-rules>.